

Hipokratova prisega je še kako živa

Meje koruptivnosti Sodelovanje zdravnikov s farmacevtskimi družbami

V zadnjem času smo priča nekaterim polemikam in iskanju korupcije, ne samo v zdravniških vrstah, ampak v zdravstvu na splošno. Kako je s sodelovanjem zdravnikov s farmacevtskimi podjetji? Je res vsak zdravnik koruptiven, če sprejme donacijo za izobraževanja? V prispevku želim poudariti, kakšna pravila zavezujejo zdravnike, javnost pa opozoriti, da je zdravnik pogosto sam prisiljen iskati podporo pri različnih podpornikih, pri tem pa ne sme narediti nobenih protiuslug.

Hipokratova zaveza

Že Hipokrat je utemeljil delovanje zdravnika na strokovni usposobljenosti in etični brezhibnosti izvajalca zdravstvene dejavnosti, in to je še danes temeljno vodilo za delovanje vsakega zdravstvenega delavca, predvsem pa zdravnika. Zdravniški poklic je zaradi pogojev in narave dela večkrat izpostavljen konfliktom interesov. Zdravnik mora pri svojem delu sodelovati z različnimi podjetji, partnerji, predvsem s farmacevtsko industrijo, proizvajalci opreme in materialov, ki jih uporablja pri vsakdanjem delu. Pri tem lahko nastajajo (nespodobne) ponudbe, ki nimajo nič skupnega z etičnim ravnanjem zdravnika, ki je sicer svoboden pri izbiri sredstev in načina obravnave bolnika, ne sme pa imeti od izbire konkretnega proizvajalca nobenih neposrednih koristi.

Izkrivljeno pa je tudi javno mnenje o koruptivnih name-rah zdravnikov. Ko so pred leti zdravniške organizacije izvedle anketo na več kot tisoč anketiranih, jih je 40 odstotkov menilo, da so zdravniki koruptivni. Ko pa so iste anketirance vprašali, koliko imajo izkušenj s tem, da so zdravniki zahtevali protiuslugo, jih je pozitivno odgovorilo le dva odstotka. Več kot očitno je, da gre za neutemeljeno stigmatizacijo poklica.

Nenehno podiplomsko izobraževanje

Podiplomsko izobraževanje zdravnika je zelo pomembno za kakovostno in varno opravljanje poslanstva zdravstvenih storitev

in naša medicina kljub skromni finančni podpori deluje na visoki strokovni ravni. Problem so le obseg storitev in čakalne vrste, ki pa niso posledica nevestnega dela zdravnikov, ampak razpoložljivih sredstev, ki nam jih zagotavlja financer (omejevanje zaposlitev, neplačevanje nadur ...).

Velik problem je nenehno podiplomsko izobraževanje, obvezno za vse zdravnike, ki opravljajo klinično prakso. Le-to je povezano z nemajhnimi stroški. Na žalost delodajalci zagotovijo le zelo skromna sredstva za naše izobraževanje. Po podatkih, ki smo jih dobili na podlagi analize z delodajalci, le-ti pokrijejo le slabo tretjino stroškov za izobraževanje zdravnikov. Za preostali del so zdravniki odvisni od lastne finančne zmogljivosti in podpore farmacevtskih družb. Financiranje izobraževanja, ki jih izvajajo farmacevtske družbe poznajo po vsem svetu. Toda to mora biti izvedeno pod pogojem, da je izključen vsak konflikt interesov. To pomeni, da koristnik ne sme biti v neposrednem stiku s financerjem in da se sredstva, namenjena izobraževanju, zbirajo v posebnem skladu. Zdravnik za finančno podporo pri izobraževanju financerju nikakor ne sme obljubiti protiuslug.

Da zdravnik pridobi potrebno število točk za podaljšanje licence, se mora udeležiti vsaj dveh strokovnih srečanj doma ali v tujini ter se pri tem še samozagotovati, za kar bi na leto potreboval najmanj 3000 evrov. Teh sredstev pa mu ustanova, kjer je zaposlen, nikakor ne zagotavlja, saj je na letni ravni za izobraževanje povprečno namenjeno le okoli 500 evrov na zdravnika. Iz tega denarja se morajo financirati tudi revije in še katere druge oblike izobraževanja. V Slovenskem zdravniškem društvu deluje več kot 70 strokovnih združenj in sekcij, ki izvajajo stalno podiplomsko izobraževanje, zbrana sredstva iz članarin in donacij pa se strogo namensko porabijo za organizacijo izobraževanja naših članov.

Preglednost financiranja izobraževanja

Da bi zagotovili preglednost financiranja izobraževanja, smo v Slovenskem zdravniškem društvu

sprejeli dva pravilnika o financiranju izobraževanja in sodelovanju s farmacevtskimi družbami, ki sta skladna z etičnimi standardi in za katera je dala soglasje tudi protikorupcijska komisija. V sklepnih fazah je tudi Kodeks ravnanja zdravnikov do farmacevtskih družb, ki ga pripravlja Koordinacija zdravniških organizacij. Poleg tega ima večina zdravstvenih ustanov interne pravilnike, ki določajo, pod kakšnimi pogoji se bodo donirana sredstva koristila za izobraževanje zdravnikov. Pomembno je predvsem to, da je financiranje s strani drugih deležnikov pregledno, da se sredstva porabijo strogo namensko ter da se udeležencem krijejo zgolj potni stroški in stroški bivanja, brez dnevnice ali kakršnih koli nagrad. Dovoljeno je financiranje bivanja v standardnih oziroma navadnih hotelih zunaj eksotičnih krajev.

Konflikt interesov v kliničnih raziskavah

Naslednje področje, kjer lahko nastaja konflikt interesov med zdravniki in farmacevtskimi podjetji, so raziskave, ki morajo biti izvedene skladno s pravili dobre klinične prakse. Imeti morajo soglasje Državne komisije za medicinsko etiko ter vodstva ustanove, kjer raziskava poteka. Na rezultate in zaključke raziskave donator ne sme imeti nikakršnega vpliva. Donirana sredstva morajo biti strogo namensko porabljena za materialne stroške raziskave. Naslednje področje, kjer se zdravniki lahko znajdejo na spolzkih tleh, je nakup opreme, čeprav večina zdravnikov ne sodeluje pri naročanju in izbiri materialov ter aparatur, temveč je to zadeva menedžmenta. Vodstva bi morala poskrbeti za ustrezne delovne pogoje in nujno delovno opremo, da bi zdravnik lahko zagotavljal kakovostne zdravstvene storitve. Žal pa ni tako, sredstev za najnujnejšo opremo primanjkuje, zato je zdravnik potisnjen v vlogo pozivanja javnosti k doniranju za najnujnejšo opremo. Zdravstveni sistem in plačniki zdravstvenih storitev bi morali poskrbeti za nujno opremo in materiale, ne pa da skrb za to prepuščajo iznajdljivosti nosilcev zdravstvene dejavnosti.

Tako smo nemalokrat priča različnim jokavim zgodbam, ki se pojavljajo v javnosti, in se morda tudi

tako neutemeljeno izsiljuje nakup določene opreme, ki je pisana na kožo določenemu posamezniku ali proizvajalcu.

Ničelna toleranca do korupcije v zdravstvu

Zdravniki se zavedamo odgovornosti, ki nas vodi pri opravljanju našega poklica, zato smo že pred leti sprejeli omenjene dokumente in zagovarjamo ničelno toleranco do korupcije v zdravstvu. V prihodnosti se bodo zdravniške organizacije še naprej trudile, da bo neetičnih in koruptivnih dejanj v naših vrstah čim manj in da bomo našim bolnikom lahko ponudili kakovostnejše zdravstvene storitve.

*Zdravnik za
finančno podporo pri
izobraževanju financerju
nikakor ne sme
obljubiti protiuslug.*

*Prispevek je mnenje avtorja
in ne izraža nujno stališča uredništva.*

GOSTUJOČE PERO

**Prof. dr. Pavel
Poredoš, dr. med.**

predsednik Slovenskega
zdravniškega društva

